

Nurmijärven museon toimintakertomus 2022

Sisällys

Johdanto.....	3
Henkilöstö.....	3
Kokoelmatyö.....	3
Collecte-kokoelmaohjelma	
Kokoelmien määrä ja kartunta	
Osallistaminen ja kansalaistiedon kerääminen	
Avustuksella toteutettuja yhteistyöhankkeita	
TAKO	
Tieto- ja kokoelmapalvelut.....	5
Museokohteet, näyttelyt ja tutkimustyö.....	7
Aleksis Kiven koti	
Taaborinvuoren museot	
Nukarin koulumuseo	
Tehtas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi	
Vaihtuvat näyttelyt	
Verkkoaineistot ja Seinätön museo	
Kävijä- ja käyttäjämäärät	
Yleisötyö.....	10
Kulttuuriperintöopetus kouluille ja päiväkodeille	
Ikäihmisten palvelut	
Opastukset ja draamaopastukset	
Tapahtumat ja työpajat	
Museokauppa	
Yhteistyö.....	14
Nurmijärven kunnan historian 4. osa.....	15
Muu toiminta.....	15
Nurmijärven museo sosiaalisessa mediassa	
Geokätköt	

Kannen kuva: Taaborinvuorella entiseen puusuutarin mökkiin valmistui kesäksi Lastentupa Tarina.

Johdanto

Nurmijärven museo on paikkakunnan kulttuuriperintöä tallentava ja vaaliva kulttuurihistoriallinen museo. Toiminnan keskiössä on Nurmijärven historiaan liittyvä tiedonvälitys, näyttelytoiminta sekä tutkimustyö.

Koronarajoitusten poistuttua museon eri toimintamuodot pystyttiin taas ottamaan käyttöön. Kevään ensimmäisten tapahtumien kävijämäärät olivat vielä keskimääräistä vähäisempiä. Aleksis Kiven kodin ja Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin kävijämäärät palasivat vuoden 2019 tasolle. Taaborinvuoren museoitte kävijämäärä sen sijaan jäi huomattavasti koronavuosia edeltävästä ajasta. Suurin syy siihen oli Taaborinvuoren tapahtumien vähäisemmät kävijämäärät, joka heijastuu suoraan myös Taaborinvuoren museoiden kävijämääriin.

Vuoden alussa käynnistyi Nurmijärven historian neljännen osa kirjoitustyö. Käsikirjoituksen on määrä valmistua syksyllä 2024 ja teos julkaistaan 2025, jolloin Nurmijärven pitäjä hallinnollisena kokonaisuutena täyttää 250 vuotta .

Pääkirjasto avattiin peruskorjauksen jälkeen lokakuun alussa. Museon toimisto muutti takaisin rakennukseen. Kirjastosaliin rakennetulle parvelle keskitettiin Nurmijärven paikallishistoriaan liittyvä kirjastoaineisto, paikallislehtien vuosikerrat, Aleksis Kivi -kokoelma sekä vitriini museokokoelmien esittelyyn.

Henkilöstö

Museossa työskenteli vakinaisesti kolme museoammattillista henkilöä (museonjohtaja, museoamanuenssi ja museovirkailija). Heidän lisäksi museokohteissa työskenteli kesäkaudella kaksi määräaikaista opasta ja kaksi tuntityöopasta.

Kokoelmatyö

Museotoiminnan perusta ovat kokoelmat, niiden ylläpito ja kartuttaminen sekä kokoelmiin liittyvät tiedot, muistot ja tarinat. Kokoelmat luovat pohjan näyttelyiden rakentamiselle, tutkimukselle, tiedon ja elämysten välittämiseksi sekä asiakaspalvelulle.

Nurmijärven museon kokoelmanhoitoon liittyvät peruslinjaukset on kirjattu 2016 käyttöön otetussa kokoelmapoliittisessa ohjelmassa. Kokoelmapoliittikka toimii sekä linjauksena tavoitteista ja toimintatavoista, että käsikirjana ja ohjeena tehtävän toteuttamiseen. Uuden tietosuojalain asettamat vaatimukset ja uuden Collecte-kokoelmaohjelman käyttöönotto on tuonut tullessaan uusia toimintatapoja ja -ohjeita. Kokoelmapoliittinen ohjelma on tarkoitus päivittää lähitulevaisuudessa.

Kokoelmatyön yksi tavoite on parantaa kokoelmien saavutettavuutta digitoimalla ja tallentamalla aineistoa ja niihin liittyvää tietoa verkkoon. Toimintatapa on, että uutena saapuva aineisto digitoidaan ja luetteloidaan heti ja sen jälkeen resurssien mukaan takautuvasti vanhempia digitoimattomia museokokoelmia.

Museon esinekokoelmat siirrettiin uusiin tiloihin syksyllä 2020. Kokoelmien järjestämiseen liittyvät työt jatkuivat edelleen muiden töiden ohessa koko vuoden 2022 ja tulevat jatkumaan vielä useamman vuoden ajan.

Yksi vuoden 2022 esinelahjoituksista oli maitopusseista kudottu matto. 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa maitoa myytiin muovisissa pusseissa. Maitopussien käyttö maidon myyntipakkauksena oli lyhyt, mutta pussit jäivät elämään jatkojalostettuna muun muassa mattoihin ja kasseihin.

Collecte-kokoelmaohjelma

Nurmijärven, Hyvinkään, Keravan, Mäntsälän ja Riihimäen museot muodostavat Muistajakonsortion, joilla on käytössä Collecte-kokoelmaohjelma. Sama ohjelma on käytössä noin 30 muulla museolla.

Vuonna 2018 käyttöön otettua Collecte-kokoelmaohjelmaa kehitetään ja päivitetään jatkuvasti. Ohjelma elää jatkuvasti kehittyvän kokoelmatyön rinnalla ja vastaa siksi hyvin vaativaankin museoalan dokumentointityöhön. Yleisön kannalta viimeisin suuri uudistus oli Collecten rajapinta Finnaan, joka saatiin toimimaan vuodenvaihteessa 2020-2021. Sen myötä uudet digitoitiedut aineistot siirtyvät Finnaan päivittäin. Aiemmin Finnassa oli ollut katsottavissa vain ennen vuotta 2018 siirrettyä aineistoa.

Kokoelmien määrä ja kartunta

Kokoelmien kokonaismäärää ei pystytä sanomaan tarkkaan, koska osa kokoelmista on luetteloiduttu. Arvion mukaan kokoelmiin kuuluu noin 10 000 esinettä, 22 000 valokuvaa ja noin 3000 kappaletta arkistomateriaalia / av-aineistoa ja 1000 kpl kirjoja. Vilho Askola -taidekokoelmaan kuuluu 1558 teosta. Kokoelman laajuus on yhteensä noin 37 500 objektia.

Kokoelmien määrä tarkentuu sitä mukaa kun kokoelmia digitoidaan.

Vuoden 2022 aikana esine-, valokuva- ja arkistolahjoituksia saatiin yhteensä 26 hankintaerässä eri henkilöiltä tai organisaatiolta, sisältäen museon oman nykydokumentointityön. Valokuva-arkisto karttui 234 kuvalla, esinekartunta oli 93 kappaletta ja arkisto- ja AV-aineistokartunta 13 objektia. Kaikki vuonna 2022 saapuneet uudet aineistot saatiin luetteloiduttu kokoelmatietokantaan tammikuuhun 2023 mennessä. Vuoden aikana kokoelmatietokantaan digitoitiin ja luetteloiduttu 1081 valokuvaa, 462 esinettä, 12 arkisto-objektia ja 3 av-aineisto-objektia. Vuoden loppuun mennessä kokoelmista oli digitoitu noin 80 %.

Osallistaminen ja kansalaistiedon kerääminen

Osallistaminen ja kansalaistiedon keruu on nykyisin tärkeällä sijalla kokoelmatietojen täydentämisessä. Erityisesti laajaan valokuvakokoelmaan liittyy kuvia, joiden tiedot ovat puutteellisia ja osittain vääriäkin.

Finna ja sen taustalla toimiva Collecte-järjestelmä mahdollistavat yleisön osallistumisen tietojen täydentämiseen ja tarkastamiseen. Tietoja karttuu myös Facebookissa jaettujen kuvien kautta. Sen lisäksi tiettyyn kylään tai aihepiiriin liittyviä kuvakopioita on lähetetty katsottavaksi tietyille kohderyhmille. Vuonna 2022 tunnistettavaksi lähetettyjen kuvakopioiden palautusprosentti oli 100% ja kaikkiin kuviin saatiin pyydetyt tiedot.

Avustuksilla toteutettuja yhteistyöhankkeita

Nurmijärven museo tekee aktiivista yhteistyötä Keski-Uudenmaan museoiden kanssa. Museo oli vuoden aikana mukana yhdessä avustusrahoitteisessa hankkeessa.

Elokuussa 2021 alkoi Kuvaa uusiksi - jälleokuvausta kotikulmilla -projekti. Hanke jatkui kevääseen 2022. Projekti oli rahoitettu Museoviraston innovatiivisten hankkeiden tuella ja siinä ovat mukana Nurmijärven lisäksi Hyvinkään, Keravan, Mäntsälän, Riihimäen ja Tuusulan museot, joka hallinnoi hanketta.

Jälleokuvaus-projektin tavoite oli valokuvata uudelleen museoiden kokoelmissa olevien vanhojen valokuvien näkymiä ja rakennuksia sekä yleensä muuttuvia maisemia ja tallentaa kuvat museoiden kokoelmiin. Idea on tehdä samalla museoiden työhön kuuluvaa nykydokumentointia.

Hankkeen keskeinen tavoite on, että kuvaamiseen saadaan mukaan vapaaehtoisia kuntalaisia ja että vapaaehtoistoiminta jatkuu myös hankkeen jälkeen.

Hankkeen tiimoilta Nurmijärvellä toteutettiin 2021 valokuvauskävelyt Rajamäellä ja Klaukkalassa ja keväällä 2022 Nummenpään kylässä. Kuvauksessa käytettiin apuna ilmaista Ajapaik-sovellusta. Jälleenkuvauksen kierrokset ja valitut kohteet jäävät Ajapaikiin kenen tahansa käytettäväksi myöhemminkin. Kuvattavien kohteiden historiasta tehty aineisto tulee katsottavaksi museon verkkosivuille.

TAKO

Valtakunnallisessa kulttuurihistoriallisten museoiden TAKO-tallennustyönjaossa Nurmijärven museo on mukana poolin 3 (Asuminen ja eläminen) työskentelyssä. Tallennusvastuualueena on "Lapsiperheen arki kehyskunnassa." Vuoden 2022 aikana kokoelmaa ei kartutettu. Museo on ajoittain mukana myös poolin 7 (Vaikuttajat) ryhmässä.

Tieto- ja kokoelmapalvelut

Tärkeä osa museon toimintaa ovat asiantuntijapalvelut. Vuoden aikana vastattiin lukuisiin kyselyihin. Joukkoon mahtui varsin erityyppisiä tiedusteluja, joille kuitenkin oli yhteistä se, että ne liittyvät tavalla tai toisella paikkakunnan historiaan, rakennushistoriaan tai muuten museon toimialaan.

Kokoelmien tarkoitus on palvella tietovarantona ja sellaisena niiden olisi oltava saavutettavat. Museon kokoelmatyö pyrkii tuomaan mahdollisimman kattavasti aineistoa yleisön nähtäväksi sekä näyttelyin että verkossa omatoimisesti tutkittavaksi. Vuonna 2022 Nurmijärven museon

Vuonna 2022 kokoelmiin saatiin valokuvia Alkon viimeisestä hevosmiehestä Allan Airiosta. 1970-luvulla hevoselle ei enää ollut kokoaikaista käyttöä. Silloin hevosien ja hevosmiehen töihin kuului muu muassa lämmityspuiden ajamista ja asuntoalueiden kapeiden kävelypolkujen puhdistaminen lumesta. Airio jäi eläkkeelle 1980-luvulla, mutta ajelutti vielä ihmisiä erilaisissa tapahtumissa ja tempauksissa.

oman Finna-sivuston kautta oli julkisesti katsottavissa 16 161 objektia, joista 10 896 oli valokuvaa, 4 352 esinettä ja 622 arkistokappaletta.

Sivun suora osoite on: muistaja.finna.fi/nurmijarven_museo.

Museon yksilöidyn Finna-sivun kautta tehtiin hakuja kokoelma-aineistoihin 28 193 kertaa. Täydennyksiä kokoelmatietoihin lähetettiin Finnan palautetoiminnon kautta 45 valokuvaan. Muita palautekanavia ei tilastoitu, mutta tietoja saapui museoon sähköpostitse, puhelimitse, viestein, kirjeenä, Facebookissa ja kesäkohteiden avoinnapitäjille kasvotusten kerrottuna.

Finnassa olevat kuvat on lisensoitu CC BY-NC-ND 4.0 merkinnällä. Sen mukaisesti kuvat ovat vapaasti ladattavissa ja ei-kaupallisesti käytettävissä. Kuvia ei kuitenkaan saa muuttaa millään tavoin ja kuvaajan nimi sekä säilyttävä organisaatio tulee käytön yhteydessä mainita. Koska kuvat voi ladata suoraan Finnasta ja niiden käyttö on vapaata, kuvien käyttäjämäärät eivät ole museon tiedossa.

Painokelpoisten kuvien ja kaupalliseen käyttöön tulevien kuvien tilauksia oli vuoden aikana 46 kpl.

Yleisöä kannustettiin aktiiviseen kokoelmien käyttöön, muun muassa kiinnostavien valokuvien julkaisemiseen Facebookin Nurmijärvi-ryhmissä. Julkaistuihin kuviin tuli kommentteja ja niiden ympärillä syntyi keskusteluja. Keskustelujen pohjalta saatiin toisinaan täydennyksiä kuvatietoihin. Kuvien käyttöä edesauttoivat myös museon pitämät esitelmät, joissa kuulijat opastettiin vaihe vaiheelta Finnan käyttöön ja katsottiin kädestä pitäen, kuinka hakupalvelu toimii.

Museokohteet, näyttelyt ja tutkimustyö

Koronarajoitusten poistuttua näyttelykohteita pystyttiin pitämään avoinna normaalisti.

Aleksis Kiven koti

Kansalliskirjailijan lapsuudenkodissa tupainteriööri on säilytetty kertomaan 1800-luvun puolivälin kotielämästä. Muissa tiloissa on Kiven elämästä, tuotannosta ja ajan yhteiskunnasta kertovat näyttelyt. Niiden lisäksi näyttelyssä voi katsoa Kiven elämästä kertovan lyhytfilmin, kuunnella Kiven tekstejä ja testata Kiven kielen tuntemusta kielipelin avulla. Lapsille näyttelyssä on aiheeseen liittyviä kuvaseiniä ja pienoismalleja sekä leikittävä pienoismalli Kiven kodin pihapiiristä.

Jouluisin museossa on esillä näyttely ”On joulu-ilta”. Näyttelyssä tupa on puettu 1800-luvun puolivälin jouluasuun ja pöydälle on katettu aattoillan ateria.

Aleksis Kiven koti oli avoinna 1.6.-31.8. sekä 8.-10.10. Joulunäyttely oli avoinna 3.-4.12, 10.-11.12. ja 17.-18.12. Museoon pääsee tilauksesta tutustumaan ympäri vuoden.

Aleksis Kiven kodin pihapiirissä on Kekkurin museokauppa ja kahvikioski. Se oli avoinna samoina aikoina kuin Aleksis Kiven koti. Museon lipunmyynti toimii museokaupassa. Kahvikioskissa oli tarjolla kuumia ja kylmiä juomia, jäätelöitä ja pullaa.

Kekkurin pihapiiri kunnostaminen saatettiin loppuun Maisema- ja luonnonhoidon asiantuntija Auli Hirvosen (Etelä-Suomen MKN maisemapalvelut) tekemän suunnitelman pohjalta. Rakennuksen ympäristö tasoitettiin ja osalle alueesta perustettiin niitty.

Taaborinvuoren museot

Taaborinvuorella on kuusi museorakennusta, joista kolme on entisiä asuinrakennuksia ja niissä on museonäyttelyt. Aittoja on kaksi, joista toisessa on museonäyttely. Sepän pajaa käytetään työnäytöspajana tapahtumissa.

Museoiden näyttelyt esittelevät 1900-luvun alun nurmijärveläisten arkisia askareita. Vanhimmat näyttelyistä ovat peräisin 1980-luvulta, jolloin rakennukset siirrettiin alueelle ja niistä tehtiin museoita. Alueen toiminnan kehittyessä myös museoiden näyttelyitä on alettu uudistaa. Tällä hetkellä uudistettuja näyttelyitä on kaksi.

Vuoden 2022 aikana uudistus kohdistui Puusuutarin mökki -nimellä tunnettuun rakennukseen, kun se muutettiin kevään aikana Lastentupa Tarinaksi. Museorakennus sai paitsi uuden nimen, myös kokonaan uusia sisällön, jonka suunnittelussa on ajateltu ennen kaikkea perheen pienimpiä museovieraita.

Lastentupa Tarina kuljettaa kävijät 1920-30-lukujen maaseudun elämään ja arkeen. Entisaikojen tunnelmaan voi virittäytyä vaikkapa pukeutumalla polvihousuihin, esiliinaan tai muihin talonpoikaiselämään sopiviin roolivaatteisiin.

Esineistö johdattaa vuosisadan alun lasten kotiaskareisiin ja leikkeihin. Keppihevosten ja vanhanajan lelujen lisäksi tuvassa pääsee leikkimään nukketheaterilla ja keksimään aivan omia tarinoita. Näyttelysuunnittelu toteutettiin yhdessä Intro Designin kanssa. Näyttelyn puusepäntyöt teki Leimupuu.

Taaborinvuoren puihin voi tutustua Nurmijärven museon ja Seikkailutaidekoulun yhdessä toteuttamalla omatoimisella seikkailupolulla. Materiaali pitää sisällään myös puihin liittyviä teh

Leikkitupa Tarinan leikkijöitä. Taaborinvuorella neljässä museorakennuksessa on näyttely, joita nyt ajanmukaistetaan vuosittain yksi kerrallaan. Kesäksi 2022 valmistui puusuutarin mökkiin lapsille suunnattu tekemisen ja leikkimisen paikka.

täviä. Taaborinvuoren seikkailupolkuun liittyvä materiaali on saatavilla verkkoaineistona ja tu-
lostettuna vihkona Taaborinvuoren museoista ja Aleksis Kiven kodilta.

Taaborinvuoren museot olivat avoinna 1.-31.7. sekä Taaborinvuoren tapahtumien aikana 18 päivänä.

Nukarin koulumuseo

Museo toimii Nurmijärven ensimmäisessä koulurakennuksessa, jossa koulutyö alkoi vuonna 1873. Vanha luokkahuone ja kunnan eri kouluilta kerätty esineistö kertovat millaista koulun-
käynti oli ennen.

Opetustaulut, mustekynät, käsityöt ja kouluruokailuun liittyvät esineet tuovat varttuneemmille
muistoja ja nuoremmille tietoa ja elämyksiä.

Koulumuseon oli avoinna tammi-maaliskuussa parillisten viikkojen lauantaina sekä syksyllä
kahtena lauantaina. Museoon pääsee tilauksesta tutustumaan ympäri vuoden. Nukarin koulu-
museon luokkahuonetta käytettiin kahden musiikkivideon kuvauspaikkana.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppin näyttely tarjoaa aikamatkan suomalaisen työn, te-
ollisuuden ja alkoholikulttuurin vaiheisiin.

Vuonna 1963 perustettua Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiä esiteltiin aiemmin lä-
hinnä tehtaan omille vieraille. 2017 silloinen Altia ja Nurmijärven kunta tekivät sopimuksen
tehdasmuseon avoinnapidosta yleisölle. Sopimuksen mukaan nykyinen Anora vuokraa mu-
seota kunnalle ja museo hoitaa tehdasmuseon avoinnapidon ja kaikki siihen liittyvät työt.

Ryypissä opastus sisältyy pääsymaksuun, paitsi perjantaisin klo 16-18, jolloin museoon on vapaa pääsy ja omatoiminen tutustuminen näyttelyyn. Ryypin opastukset ovat saaneet asiakailta paljon kiitosta. Opastukset on koettu tärkeäksi myös siksi, että näyttelyn sisällöt ovat laajat ja näyttelyä ei ole tekstitetty. Omatoimikävijöille on opasvihko näyttelystä.

Rajamäen Ryypillä on tärkeä rooli vanhan tehdasalueen elävöittämisessä ja matkailun kehittämisessä alueella.

Museo oli avoinna 1.6.-14.8., 27.8. ja 10.-11.12. sekä tilauksesta 1.4.-27.5. ja 16.-31.8.

Vaihtuvat näyttelyt

Nurmijärven museon vaihtuvien näyttelyiden tiloina toimivat vuorovuosin Galleria Ville pääkirjastossa ja Galleria Toivo Klaukkalan kirjastossa. Galleria Toivon näyttelyt liittyvät Klaukkalan historiaan, Galleria Villen näyttelyt ovat aihepiireiltään laajempia.

Galleria Toivossa oli esillä 3.1.-28.2. näyttely ”Muuttuvat taajamat: Klaukkala”. 1980- ja 1990-lukujen valokuvissa näkyi kylän nopea muutos. Maalaismaisema ja kylämäisyys väistyivät nopeassa tahdissa kaupunkimaisuuden ja kerrostalojen tieltä.

Pääkirjaston peruskorjauksessa kirjastosaliin rakennettiin parvi, johon on keskitetty kotiseutuun liittyvä aineisto. Yhdessä parven vitriineistä ja näyttöpäätteellä esitellään museon kokoelmia. Pienoisnäyttelyn sisältö vaihdetaan kahdesti vuodessa.

Lokakuussa alkaneen ensimmäisen näyttelyn aiheena oli kirkonkylässä sijainnut Albin Koposen lääketehdas otsikolla ”Tehtailija Albin Koponen – alansa pioneeri”. Apteekkari ja keksijä Albin Koponen perusti Nurmijärvelle Suomen ensimmäisen lääketehdastaan 1899, jonka toiminta jatkui 1960-luvulle saakka.

Verkkoaineistot ja Seinätön museo

Museon sivuilla olevista verkkoaineistoista käytetyin on ollut seitsemanveljesta.net -verkkosivusto. Sitä käytetään paljon muun muassa kouluissa. Sivusto esittelee Aleksis Kiven Seitsemän veljestä -romaanin tarinoita ja teemoja sekä sitä, kuinka ja mistä professori August Ahlqvist kritisoi romaania.

1970-luvun lapsuudesta kertova tarinallinen Markalla merkkareita -sivusto valmistui 2018. Sivusto toteutettiin museoiden yhteistyöprojektina Museoviraston innovatiivisen avustuksen turvin.

Museo on julkaissut Seinätön museo -palvelun kautta 2 mobiiliopasta.

”Luonto ja historia lähellämme” mobiiliopas kannustaa tutustumaan Nurmijärven alueen jää- ja kivikauteen luonnossa liikkuen. Se esittelee kolme luonnonmuodostumaa ja kertoo, kuinka ne ovat jääkaudella syntyneet. Kolmella kivikautisella kohteella voi oppaan kautta tutustua kivikauden ihmisten tavalliseen arkeen. Kivikauden asuinpaikoilta laaditut piirroskuvat esittävät tulkinnan siitä, miltä elämä paikalla olisi voinut näyttää tuhansia vuosia sitten.

Rajamäen kylästä kertova ”Lähteen ja rautatien Rajamäki” mobiiliopas kuljettaa Rajamäen hii-vatehtaan nurkkakiven vierelle ja voimalaitoksen kohinaan, Tykkitorinmäen puiden alle, kirkon ja kansakoulun kupeelle kyläläisten keskuuteen. Sinne missä menneisyyden elämä on tislautunut tarinoiksi nykyhetkeen.

Museon verkkosivuilla on lisäksi runsaasti paikallishistoriallista aineistoa.

Kävijä- ja käyttäjämäärät

Museoiden kävijämäärät nousivat edellisiin vuosiin verrattuna. Aleksis Kiven kodin ja Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin kävijämäärät palasivat vuoden 2019 tasolle. Taaborinvuoren museoitte kävijämäärä sen sijaan jäi huomattavasti koronavuosia edeltävästä ajasta. Syy siihen oli Taaborinvuoren tapahtumien vähäisemmät kävijämäärät, joka vaikuttaa myös museoiden kävijämäärään.

	2019	2020	2021	2022
Aleksis Kiven koti	3 903	2 494	2 726	3 589
Taaborinvuoren museot	5 746	1 270	2 555	3 182
Nukarin koulumuseo	504	231	184	182
Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin	1 866	1 465	2 031	2 324
Galleria Ville ja Galleria Toivo	3 704	340	0	780
Yhteensä	15 723	5 800	7 496	10 057

Nurmijärven museokohteiden kokonaiskävijämäärästä 10 057 maksaneita asiakkaita oli 3 104. Museokorttilaisten osuus maksaneista oli 43 %.

Kekkurin museokaupan ja kahvikioskin kävijämäärä oli 2 859. Heitä ei lasketa kävijätilastoihin.

Seitsemaneljesta.net- ja markallamerkkareita.fi -verkkosivustoilla oli 29 700 käyttäjää. Mobiilioppaisiin tutustui 1 042 käyttäjää.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypin videoita katsottiin 1 850 kertaa ja Metsän poika -videota 521 kertaa.

Yleisötyö

Yleisötyö on keskeinen osa Nurmijärven museon toimintaa. Yleisötyöllä pyritään huomiomaan erilaisten yleisöjen tarpeet ja lisäämään museon palveluiden ja kulttuuriperinnön saavutettavuutta.

Kulttuuriperintöopetus kouluille ja päiväkodeille

Kulttuuriperintöopetus on tärkeä osa museon toimintaa ja siitä vastaa museoamanuenssi. Toiminta on saavuttanut vakiintuneet ja käytännössä hyvin toimivat toimintamuodot. Opetus painottuu tällä hetkellä peruskoululaisten ja päiväkotilaisten kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Museon kuva-arkistossa on monien vuosikymmenten ajalta koululaisten retkikuvia Myllykoskelle. Kuva on 1930-luvulta.

Museo mukana Kulttuuripolulla

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden yhteinen kulttuuripolkuohjelma tarjoaa jokaiselle nurmijärveläiselle esikoululaiselle ja peruskoululaiselle yhdenvertaiset ja tasa-arvoiset mahdollisuudet kokea koulupäivän aikana taide- ja kulttuurielämyksiä, tutustua kotiseutunsa historiaan ja kulttuurilaitoksiin sekä oppia kirjaston käyttämistä ja tiedonhakua.

Kulttuuripolku-ohjelmassa museo vastaa 5. ja 8. -luokkalaisten toiminnasta. Viidennet luokat tekevät museovierailun Aleksis Kiven kotiin ja kahdeksannet luokat tutustuvat Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiin ja sen lähiympäristöön. Museovierailut kuljetuksineen ovat kouluille maksuttomia, kuten kaikki Kulttuuripolkuun liittyvä ohjelma.

Viidesluokkalaisten vierailut Aleksis Kiven kotiin järjestettiin huhti-toukokuussa ja syyskuussa. Heitä oli 315 ja heille pidettiin 16 opastusta.

Kahdeksasluokkalaisten vierailut Rajamäen Ryyppiin järjestettiin huhtikuussa. Myös ulkokierroksen sisältäviä opastuksia oli 9, osallistujia oli yhteensä 126.

Päiväkotivierailut ja oppitunnit kouluissa

Museo tarjoaa lapsiryhmille kulttuuriperintöopetustuokioita ja -tunteja kouluissa ja päiväkodeissa. Ne ovat erityisen tärkeitä, koska liikkuminen museokohteisiin suuressa kunnassa on vaikeaa.

Tammi-maaliskuussa päiväkodeille suunnattu Museo matkalaukussa –tuokio ”Miltä ennen kuulosti” vieraili esiopetusryhmissä ja alkuluokilla. Esityksiä oli 29, yleisöä yhteensä 579 (493 lasta ja 86 aikuista). Tuokiossa mietittiin millaisten äänten ympäröiminä ennen vanhaan elettiin. Museoamanuenssin matkalaukkuun oli pakattu esimerkiksi aisakello ja lehmänkello.

Lokakuussa päiväkodeissa ja alkuluokilla pidettiin Aleksis Kiveen ja Seitsemään veljekseen tutustuttavia "Metsän poika" -tuokioita. Esityksiä oli 21, yleisöä yhteensä 603 (512 lasta ja 91 aikuista).

Kunnan alakouluilla järjestettiin kulttuuriperintötunteja. Museoamanuenssi piti kouluilla 15 kulttuuriperintöön liittyvää oppituntia ja niitä oli kuulemassa 295 alakoululaista ja 24 aikuista. Tuntien teemat vaihtelivat oman kylän historiasta menneisyyden lapsuuteen.

Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut

Koululais- ja päiväkotiryhmien museokäynnit ovat aina ikäryhmäkohtaisesti opastettuja. Koululaisryhmiä vierailee museoissa eniten keväisin.

Kaikkiaan museokohteissa (Aleksis Kiven koti, Nukarin koulumuseo, Taaborinvuoren museot, Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppi) opastettiin vuoden aikana 40 koululais- ja päiväkotiryhmää. Osallistujia niissä oli yhteensä 677 (Kulttuuripolkuryhmät+ muut koululaisryhmät). Näiden lisäksi toimintapäivillä pidettiin 99 opastusta.

Ikäihmisten palvelut

Nurmijärven museon aikuispedagogisessa suunnitelmassa on suuntaviivat ikäihmisten palveluille ja toiminnalle. Toimintaa tuotetaan sen pohjalta.

Korona lopetti vanhusten palveluyksiköissä pidetyt Museomuistelutuokiot ja uusi toiminta ei ole vielä käynnistynyt. Ikäihmisten hakeutuvia palveluita on tarkoitus ryhtyä suunnittelemaan yhdessä kirjaston ja kulttuuripalveluiden kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut ovat jo vuosia tuottaneet yhdessä ikäihmisille suunnattua K60 – tapahtuma- ja luentosarjan. Museon järjestämiä tapahtumia on vuosittain 6, kolme keväällä ja kolme syksyllä.

Vuonna 2022 yksi kuudesta tapahtumasta peruuntui. Järjestetyistä tilaisuuksista kaksi oli musiikki -esityksiä ja loput käsittelivät Finna-tietokantaa ja museon valokuvakokoelmia.

Ikäihmisten tilaisuuksia järjestettiin siis kaikkiaan 5 ja niissä oli kävijöitä yhteensä 85.

Opastukset ja draamaopastukset

Aleksis Kiven kodissa, Taaborinvuoren museoissa ja Nukarin koulumuseossa opastetaan ryhmiä tilauksesta. Vuoden aikana ryhmäopastuksia pidettiin näissä kohteissa yhteensä 8, osallistujia 94. (Kiven koti 7/83 ja Nukari 1/11). Määrä ei sisällä koululais- ja päiväkotiryhmiä. Ne on kirjattu kohtaan Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut.

Aleksis Kiven kodissa on myös tilauksesta saatavissa kaksi erilaista draamaopastusta. Molempia draamaopastuksia esittää Irja Rättö. Toinen opastuksista, kekriperinteitä esittelevä "Kun torkka kistunlautoja poltti", valmistui syksyllä 2018. Aleksis Kiven lapsuudesta kertova "Pappihan pojasta piti tulla" -opastus on valmistunut vuonna 2009.

"Pappihan pojasta piti tulla" draamaopastus esitettiin vuoden aikana kaksi kertaa, toisen kerran tilauksesta ryhmälle ja toisen kerran avoimena Aleksis Kiven päivän ohjelmana. Osallistujia näissä oli yhteensä 40.

Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppissä vierailut ovat pääosin opastettuja kierroksia. Käytössä on nettivarausjärjestelmä, josta pystyy varamaan paikan opastuskierrokselle. Perjantaisin museossa on ns. vapaa kierto, jolloin museoon saa tutustua omatoimisesti ilman opastusta. Vuoden aikana Ryyppissä pidettiin 200 opastusta, joihin osallistui 1286 kävijää. Määrä ei sisällä koululaisryhmiä. Ne on kirjattu kohtaan Koululaisten ja päiväkotilaisten museovierailut.

Museo lähti mukaan kunnassa lanseerattuun uuteen Doerz.com-palveluun. Museo tarjosi palvelun kautta opastettuja kävelykierroksia Rajamäellä. Kierrosten otsikot olivat "Rajamäen arkkitehtuuria" ja "Rajamäki sodassa". Kysyntä oli vähäistä. Kävelykierroksia järjestettiin yhteensä 3 ja osallistujia niissä oli yhteensä 9.

Tapahtumat ja työpajat

Museon järjestämistä tapahtumista suurin oli toukokuun lopussa Taaborinvuorella järjestetty 3-päiväinen Taaborin toimintapäivät. Tapahtuman opastukset, työpajat ja muu sisältö on kohdistettu erityisesti esikouluikäisille ja 1.-2.-luokkalaisille. Kevään 2022 toimintapäivillä vieraili yhteensä 1211 päiväkotilaista, alakoululaista ja heidän ohjaajaansa.

Toimintapäivien aikana alueella ja museorakennuksissa oli museonäyttelyiden ja opastusten lisäksi työpajoja, joissa muun muassa tutustuttiin perinteisiin käsityötaitoihin, askarreltiin, rakennettiin majoja, metsästettiin runoa ja arvailtiin satuhahmoja sekä työstettiin kiveä. Kunnan liikuntapalvelut järjestivät liikuntapajan. Toimintapäivillä pidettiin yhteensä 99 työpajaa ja 66 opastusta. Työntekijöitä tapahtumassa oli n. 30.

19.6. vietettiin Aleksis Kiven kodin pihamaalla Luonnonkukkien päivää. Tapahtuma järjestettiin yhdessä Nurmijärven Luonnon ja Palojoen kyläyhdistyksen kanssa. Tapahtuma keräsi 41 kävijää.

Ensimmäisenä adventtina Aleksis Kiven kodilla oli perinteisesti "On joulu-ilta" -tapahtuma. Juha Poikela ja Tapio Virolainen esittivät Kiven jouluisia tekstejä ja Anu Vänskä sikermän joulurunoja. Osallistujia oli 25. Anu Vänskän esitti runoja Aleksis Kiven kodilla myös Palojoen joulunavauksen aikaan 11.12., jolloin kuulijoita oli 12.

Museo osallistui yhdessä kirjaston ja kulttuuripalveluiden kanssa K60 -tapahtumasarjan järjestämiseen. Museon vastuulla oli 6 tapahtuman järjestäminen. Niistä 5 toteutui ja niissä oli yhteensä 85 kävijää (kts. kohta Ikäihmisten palvelut).

Lisäksi järjestettiin valokuvakävely Nummenpäässä, niittotalkoot Aleksis Kiven kodilla sekä Kiven päivän draamaopastus. Tapahtumia järjestettiin kaikkiaan 12 ja niihin osallistui 1415 kävijää (joista toimintapäivien osuus 1211).

Omien tapahtumien lisäksi museo osallistui myös muiden toimijoiden järjestämien tapahtumien järjestelyihin lähinnä museoiden aukipidoin. Tällaisia olivat Minä elän -vaellus, Rajamäen kyläpäivä ja Hiivan joulu -tapahtuma.

Museokauppa

Pääkirjaston peruskorjauksen yhteydessä tiloihin saatiin myös museokauppa. Museo vastaa myyntituotevalikoimasta ja kirjaston asiakaspalvelu hoitaa käytännön myyntityön.

Aleksis Kiven kodin yhteydessä on Kekkurin museokauppa ja kahvikioski. Valikoima museokauppatuotteita on myynnissä myös Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryypissä sekä Klaukalan ja Rajamäen kirjastoissa.

Museokaupan tuotevalikoimaan kuuluu kirjallisuutta, museon omiin kokoelmiin ja Aleksis Kiven ja Rajamäen Ryyppiin liittyviä tuotteita sekä jonkun verran nurmijärveläisten tuottajien tuotteita.

Museokaupan valikoimaa pyritään pitämään mielenkiintoisena ja houkuttelevana. Vuonna 2022 valikoimaan lisättiin useita uusia tuotteita. Vuoden aikana kunnassa ja myös museoissa otettiin käyttöön uusi Ceepos-kassajärjestelmä.

Uudistuneessa pääkirjastossa on paikka myös Museokaupan tuotteille.

Yhteistyö

Museo tekee tiivistä yhteistyötä oman tulosalueensa muiden yksiköiden kanssa. Yhteistoimintaa kirjaston kanssa edesauttaa se, että museon toimistotilat ovat kirjaston toimistotilojen yhteydessä. Kulttuuripalvelujen kanssa on yhteistyötä tapahtumatoiminnassa ja Taaborinvuoren alueeseen liittyvissä toiminnoissa, samoin liikuntapalvelujen kanssa. Yhteistyötä tehdään tapauskohtaisesti myös kunnan muiden toimialojen ja tulosityksiköiden kanssa.

Yhteistyö lähikuntien ja -kaupunkien museoiden kanssa on toimivaa ja tärkeää. Resursseja yhdistämällä tehdään tutkimustyötä ja muita projekteja, joita pienen museon olisi mahdotonta yksin toteuttaa. Tärkeimpiä yhteistyökumppanimuseoita ovat Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Mäntsälän, Tuusulan ja Riihimäen museot. Yhteisen kokoelmaohjelman vuoksi yhteistyö heidän kanssaan on muutenkin jatkuvaa.

Museo tekee yhteistyötä myös paikallisten yhdistysten kanssa. Nurmijärven Luonto ry on järjestänyt Aleksis Kiven kodin piha-alueella Luonnonkukkien päivän tapahtuman ja ollut mukana hoitamassa pihan niittyaluetta yhdessä Palojoen kyläläisten kanssa.

Yhteistyö Keski-Uudenmaan alueellisena vastuumuseona toimivan Helsingin kaupunginmuseon kanssa on uuden museolain tuomien uusien käytäntöjen myötä lisääntynyt.

Korjausrakentamisen asiantuntija Elina Riksmäki on konsultoitu museorakennusten hoitoon ja kunnossapitoon liittyvissä asioissa. Museon henkilökuntaa on osallistunut Helsingin kaupunginmuseon järjestämiin keskusteluihin ja koulutuksiin.

Nurmijärven kunnan historian 4. osa

Nurmijärven kunta täyttää vuonna 2025 hallintopitäjänä 250 vuotta. Juhlavuoden kunniaksi kirjoitetaan Nurmijärven kunnan historian 4. osa, joka käsittelee aikaa 1960-luvulta nykypäivään.

Teoksen käsikirjoituksen laajuus tulee olemaan noin 240 sivua ja tutkimus- ja kirjoitustyö ajoittuu vuosille 2022-2024. Kirjoittajina ovat Suomen Urheilumuseosäätiöltä dosentti Ossi Viita ja FM Jouni Lavikainen. Vuonna 2022 valmistui tutkimussuunnitelma ja suunnitelman mukaisesti 80 käsikirjoitussivua.

Teoksen rahoitus hoidetaan kunnan konsernipalveluiden kautta. Työn ohjaajaksi ja valvojaksi nimettiin 10 jäseninen historiatoimikunta. Museonjohtaja toimii historiatoimikunnan sihteerinä.

Muu toiminta

Nurmijärven museo sosiaalisessa mediassa

Nurmijärven museolla on omat Facebook ja Instagram -tilit. Facebook-sivun päivityksissä tiedotetaan museon ajankohtaisista asioista. Sen lisäksi jaetaan vuosittain vaihtuvaan teemaan liittyviä kuvia tietoineen. Vuonna 2022 vuositeemana oli "Kaupankäyntiä ja yrityksiä". Julkaistut kuvat kertoivat menneisyyden nurmijärveläisestä liike-elämästä eli kaupankäynnistä ja erilaisista yrityksistä ympäri pitäjää.

Instagram-sivun päivityksissä pääpaino on Tehdas- ja alkoholimuseo Rajamäen Ryyppiin ja sen esineisiin liittyvissä kuvissa, tarinoissa ja tiedossa.

Seuraajia Facebook-sivulla oli vuoden loppuun mennessä 879 ja Instagram-sivulla 612.

Geokätköt

Museon julkaisemilla geokätköillä esitellään museokohteita ja niiden historiaa. Nukarin koulumuseon, Taaborinvuoren alueen sekä Kekkurin museokaupan geokätköillä kävi vuoden aikana yhteensä 208 kävijää.

Nurmijärvi

Nurmijärven kunta

PL 37, 01901 Nurmijärvi

Puh. (09) 250 021

nurmijarvi.fi